

A Fővárosi Ítéltábla a Dr. Babay Ákos Ügyvédi Iroda által képviselt ... felperesnek - a Dr. Nyalka Csaba Ügyvédi Iroda és a NOERR & Társai Ügyvédi Iroda által képviselt ... alperes ellen vállalkozási díj megfizetése iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2012. március 27. napján meghozott 5.G.41.486/2011/30. számú ítélete ellen a felperes részéről 31. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja;

kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperes részére 400.000 (négy százezer) forint + ÁFA összegű másodfokú perköltséget;

kötelezi a felperest, hogy külön felhívásra fizessen meg a Magyar Államnak 2.500.000 (kettő millió-öt százezer) forint jogorvoslati illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A cégnyilvántartás adatai szerint a perben nem álló, a cégjegyzékbe 2009. május 11-én bejegyzett ... Kft. egyedüli tagja és ügyvezetője, ... volt, aki a perbeli időszakot megelőzően már évek óta hajléktalan szállón lakott.

A Bács-Kiskun Megyei Bíróság a Céglőny 2010. március 4-i számában közzétett végzésében megállapította, hogy a ... Kft. a cég székhelyén, telephelyén, fióktelepén nem található, és a cég képviseletére jogosult személyek lakóhelye, tartózkodási helye is ismeretlen, illetve a cég képviseletére jogosult lakóhelye ismeretlennek minősül; felhívta a cég tagjait, hogy a cég törvényes működéséhez szükséges intézkedéseket 60 napon belül tegyék meg azzal, hogy a felhívás eredménytelensége esetén a bíróság az ismeretlen székhelyű cég megszüntetésére irányuló eljárást megindítja.

Az alperes mint megrendelő és a ... Kft. mint vállalkozó 2010. április 26. napján vállalkozási szerződést kötöttek, melyben a vállalkozó vállalta, hogy 31.611.300 forint + Áfa vállalkozói díj ellenében elvégzi az alperes Budapest, XI. kerület szám alatti ingatlana tetőfelületének csapadékvíz elleni szigetelésének teljeskörű felújítási munkáit. A szerződés szerint a vállalkozói díjat a megrendelő átutalással a szerződésben meghatározott bankszámlára tartozott teljesíteni. A szerződésben nem a vállalkozó, hanem a ... Kft. bankszámla-számát jelölték meg. A szerződést a ... Kft. képviselőjében nem ... (ügyvezető) képviselő írta alá, a képviselő nevét ismeretlen személy írta a szerződésre.

A ... Kft. 2010. április 26. napján mint megrendelő vállalkozási szerződést kötött a felperesi jogelőd ... Szigeteléstechikai Kft.-vel, melyben a felperesi jogelőd 30.178.200 forint + Áfa vállalkozói díj ellenében vállalta az alperes Budapest, XI. kerület szám alatti ingatlana tetőfelületének csapadékvíz elleni szigetelése teljeskörű felújítási munkáinak kivitelezését.

A felperesi jogelőd a szerződésben körülírt felújítási munkálatokat elvégezte. A ... Kft. 2010. július 9. napján a teljesítésről igazolást állított ki.

Az alperes a ... Kft. részére 2010. május 25-i értéknappal az I. számú részszámla megfizetéseként 18.750.000 forintot, míg a teljes számla átutalására 2010. július 14-i értéknappal további 20.764.125 forintot utalt át a ... Kft.-vel megkötött szerződésben megjelölt bankszámlaszámra.

A felperesi jogelőd a vállalkozói díjról 2010. június 14. napján 15.142.425 forint összegben részszámlát, majd 2010. július 9. napján 12.555.325 forintról végszámlát állított ki, melyeket a ... Kft. nem egyenlített ki.

A ... Kft. 2010 júliusában pontos dátum nélkül két engedményezési szerződést kötött a felperesi jogelőddel, melyekben a felperesi jogelőd által kiállított számlákon alapuló, fennálló tartozásra utalva a felperesi jogelődre engedményezte az alperessel szembeni 25.142.425 forint, illetőleg 12.555.325 forintban körülírt követelését.

Az engedményezési szerződések 2010. július 16. napján érkeztek az alpereshez.

Az alperes - jogi képviselője útján - 2010. év július 28. napján kelt levelében válaszolva a felperesi jogelőd engedményezéssel megszerzett követelés megfizetésére felszólító levelére tájékoztatta a felperesi jogelődöt arról, a ... Kft. vállalkozói díját a szerződésben meghatározott bankszámlaszámra 2010. július 14-én - az engedményezésről szóló értesítést megelőzően - teljes egészében megfizette.

Az alperes által a ... Kft.-vel kötött vállalkozási szerződés alapján átutalt vállalkozói díjat a szerződésben meghatározott bankszámláról ... meghatalmazottja felvette, és

abból 18.590.000 forint a 2010. május 26. napján kelt, míg 20.590.000 forint a 2010. július 16. napján kelt átvételi elismervények szerint ... -nek átadásra került.

... 2010. július 23. napján elhalálozott.

A ... Kft-t 2011. január 18. napjával a cégbíróság hivatalból törölte a cégjegyzékből.

A felperesi jogelőd ... Kft. 2010. szeptember 3-án kelt levelével felszólította az alperest, hogy az engedményezési szerződések alapján a ... Kft. által átruházott vállalkozói díjkövetelést nyolc napon belül fizesse meg részére.

Az alperes a teljesítéstől elzárkózott, arra hivatkozott, hogy a bankszámla jogosultjának előzetes vizsgálata nélkül is szerződésszerűen teljesíthetett (és teljesített) a vállalkozási szerződésben megjelölt bankszámlaszámra, még az engedményezésről történt értesítést megelőzően.

A felperesi jogelőd 2011. május 5. napján megkötött, 2011. október 24. napján kiegészített engedményezési szerződésben a felperesre engedményezte az alperessel szemben fennálló, a perbeli ingatlanon elvégzett szigetelési munkákkal kapcsolatos vállalkozói díj, kártérítés, illetőleg jogalap nélküli gazdagodás megtérítése címén fennálló követeléseit.

A felperes mint engedményes 2011. augusztus 3. napján előterjesztett, majd 2011. november 3-án módosított keresetében elsődlegesen a Ptk. 361. §-ára alapítottan jogalap nélküli gazdagodás címén 37.722.750 forint és ezen összegnek késedelmi kamata, másodlagosan - arra az esetre, ha elsődlegesen kereseti kérelme megalapozatlannak bizonyulna - vállalkozói díj (Ptk. 389.§) jogcímén kérte az alperes kötelezését 37.697.750 forint és késedelmi kamatainak megfizetésére.

Az elsődlegesen előterjesztett kereseti kérelmének indoklásaképpen a felperes előadta, hogy a ... Kft. és az alperes között nem jött létre vállalkozási szerződés, hiszen az írásbeli szerződést a ... Kft. képviselője nem írta alá. A büntetőeljárásban készült, a per irataihoz csatolt írásszakértői vélemény szerint a szerződésen szereplő aláírás hamis. Amennyiben a bíróság megállapítaná, hogy az alperes és a ... Kft. között létrejött a szerződés, úgy az érvénytelen, hiszen a ... Kft. úgy kötött vállalkozási szerződést, hogy tudta, ténylegesen a kivitelezésben nem fog részt venni, a munkát kizárólag a felperesi jogelőd végzi el saját költségén, így a ... Kft. fővállalkozóként a teljes beruházást alvállalkozókkal végezteti, kockázatvállalás nélkül, következésképpen a szerződés nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütközik, és így semmis. A peres felek közötti szerződéses jogviszony hiányában alperes a jogalap nélküli gazdagodás szabályai szerint tartozik megfizetni a tetőszigetelési munkák ellenértékét.

Másodlagos kereseti kérelmének indokaként a felperes arra hivatkozott, hogy az alperes az engedményezési megállapodások alapján köteles a felperes részére a vállalkozói díjat megfizetni, hiszen a perbeli esetben a ... Kft-hez nem jutott el a vállalkozói díj, mert harmadik személy bankszámlaszáma került meghatározásra a szerződésben, ennek következtében az alperes harmadik személy részére

teljesített, amelyre nem volt lehetősége a Ptk. 233. § (1) bekezdésében foglalt feltételek hiányában.

Az alperes ellenkérelmében a felperes keresetének elutasítását kérte. Hivatkozása szerint a jogalap nélküli gazdagodás szabályai a perbeli esetben nem alkalmazhatóak, ugyanis a megkötött vállalkozási szerződésekre figyelemmel jogviszony áll fenn a felek viszonylatában. Nem bizonyított, hogy a ... Kft. és az alperes közötti szerződést nem ... írta alá, azonban arra az esetre, ha nem ... írta alá az vállalkozási szerződést, úgy az állapítható meg, hogy utóbb az engedményezési szerződésekkel a ... Kft. képviselőjeként ... utólagosan jóváhagyta az alperessel megkötött vállalkozási szerződést. A megkötött vállalkozási szerződés nem ütközik nyilvánvalóan a jóerkölcsbe, hiszen a felperesi jogelőddel megkötött további alvállalkozói szerződés nem tartalmaz jelentősen alacsonyabb vállalkozói díjat a ... Kft. és az alperes által megkötött vállalkozási szerződéshez képest. Az alperes a vállalkozói díjat teljes egészében megfizette azt megelőzően, hogy az engedményezés tényéről a ... Kft. értesítette volna.

A másodlagos kereseti kérelem tekintetében előadta, a vállalkozói díjat a szerződésben meghatározott bankszámlaszámra fizette meg, így az alperes vállalkozói díjkövetelése nem lehet alapos.

Az alperes egyebekben vitatta a felperes perbeli legitimációját, hivatkozása szerint a ... Kft. felperesi jogelőddel kötött megállapodásai (engedményezési szerződései) dátumot nem tartalmaztak, és az engedményezés tárgya sem egyértelműen meghatározott, így a célzott joghatás kiváltására nem alkalmasak.

Az elsőfokú bíróság bizonyítási eljárást folytatott le, a felperes bizonyítási indítványára beszerezte a felperesi jogelőd feljelentése alapján a perbeli jogüggyellett összefüggésben folyamatba tett büntetőeljárás iratanyagát is.

Az elsőfokú bíróság 2012. március 27. napján kelt 5.G.41.486/2011/30. számú ítéletével a felperes keresetét elutasította, és kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 889.000 forint perköltséget, míg a Magyar Államnak külön felhívásra 900.000 forint le nem rótt eljárási illetéket.

Ítéletének indokolásában a Ptk. 205. § (1) bekezdés, Ptk. 361. § (1) bekezdés, Ptk. 328. § (1) bekezdés és Ptk. 329. § (3) bekezdésének felhívását követően arra vont következtetést, hogy miután az alperes és a ... Kft. között 2010. április 26. napján kelt szerződést nem ... - a cég képviselője - írta alá, ezért szerződés nem jött létre, következésképpen annak utólagos jóváhagyása sem történhetett meg. Az írásbeli szerződés létrejöttének hiányában az azon alapuló engedményezési megállapodások sem érvényesek, hiszen nem létező követelés átruházását tartalmazzák. Az indokolás szerint továbbá az alperes és a ... Kft. közötti vállalkozási szerződés létrejötte esetén is a Ptk. 200. § (1) bekezdése alapján semmis, ugyanis nyilvánvalóan a jóerkölcsbe ütközik, tekintettel arra, hogy a kivitelezési munkák elvégzésére a vállalkozó úgy vállalt kötelezettséget a szerződésben, hogy nem végzett érdemi munkát, azt külön szerződés alapján az ... Kft.-vel kívánta elvégeztetni.

Az elsőfokú bíróság érvényes jogcím hiányában a keresetet a jogalap nélküli gazdagodás szabályai alapján bírálta el, figyelemmel arra is, hogy az alperes és a ... Kft. között jogviszony nem állt fenn, és a felperesi jogelőd a beruházással összefüggő jogalap nélküli gazdagodásra alapított igényét is a felperesre engedményezte. A jogalap nélküli gazdagodás jogcímén előterjesztett kereseti kérelmet az elsőfokú bíróság azért találta alaptalannak, mert az alperes oldalán nem áll fenn olyan vagyoni előny, mely a felperesi jogelőd rovására keletkezett volna, hiszen az alperes a beruházás ellenértékét megfizette, következésképpen a vagyoni előnytől elesett.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben az ítélet megváltoztatásával az alperes kereset szerinti marasztalását indítványozta. A fellebbezési érvelés szerint az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy - a perbeli vállalkozási jogviszonyok érvényes létrejöttének hiányában - a felperesi követelés elszámolására a jogalap nélküli gazdagodás szabályait kell alkalmazni, azonban a felperesi álláspont szerint az elsőfokú bíróság tévesen tekintette vagyoni előnytől való elesésnek azt a tényt, hogy az alperes „a beruházás ellenértékét megfizette”. A megállapított tényállásból kiemelte azt, hogy a vállalkozói díj a létre nem jött vállalkozási szerződésben megjelölt, a felek által nem ismert kívülálló jogi személy bankszámlájára került átutalásra, majd onnan azt a ... Kft. ügyvezetője, ... kapta meg. Figyelemmel arra, hogy az alperes és a ... Kft. között érvényesen nem jött létre vállalkozási jogviszony, következésképpen a vállalkozói díjat az alperes részéről sem lehet megfizetettnek tekinteni, hiszen nem létező szerződés alapján fizetési kötelezettsége senkivel szemben nem állt fenn. Az alperesi átutalás útján történő teljesítés valójában téves, tartozatlan fizetés, melyet alperes a ... Kft.-től követelhet vissza jogalap nélküli gazdagodás címén. Nincs jelentősége annak, hogy a pénzt ... megkapta-e vagy sem. A felperes felhívta a Ptk. 361. § (2) bekezdés a) pontját és kifejtette, hogy az alperes a ... Kft.-vel való szerződéskötéskor kifejezetten gondatlanul járt el, így kerülhetett sor arra, hogy a vállalkozási szerződésre ismeretlen személy az ügyvezető névirását ráhamisította, továbbá a megjelölt bankszámlaszámot sem ellenőrizte, így még a szerződés érvényessége esetén sem a jogosult bankszámlájára történt volna a teljesítést, következésképpen a gazdagodást az alperes az elesés ellenére is köteles visszatéríteni, hiszen számolnia kellett a visszatérítési kötelezettséggel, ugyanis felelőssége a gazdagodás megszűnéséért megállapítható. A fellebbezési érvelés szerint az alperes téves fizetését nem lehet a vagyoni előnytől való elesésnek tekinteni, ugyanis az alperes nem pénzzel gazdagodott, hanem a felperesi jogelőd által az ingatlanába beépített anyagokhoz és a vállalkozói teljesítmény ellenértékéhez jutott jogalap nélkül. Ettől a vagyoni előnytől soha nem esett el, hiszen jelenleg is az ingatlan tetőszerkezete a szerződés szerint felújított állapotban van. A vagyoni előnytől történő elesés a fellebbezési álláspont szerint „elsősorban” pénzzel való jogalap nélküli gazdagodás eseteiben értelmezhető dologszolgáltatásnál csak akkor, ha a dologhoz kapcsolódó szolgáltatástól például a dolog megsemmisülése miatt esett el.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását indítványozta. Kifejtett álláspontja szerint mind az alperes és a ... Kft. által 2010. április 26-án megkötött „vállalkozási szerződés”, mind pedig a ... Kft. és az ... Kft. felperesi jogelőd között ugyanezen a napon kelt „alvállalkozási szerződés” érvényesen létrejött, következésképpen a jogalap nélküli gazdagodás szabályainak alkalmazására a jogvita elbírálása során nem kerülhetett volna sor. A vállalkozási és alvállalkozási szerződés létrejöttével és érvényességével kapcsolatban fenntartotta az elsőfokú eljárásban kifejtett álláspontját. A jogalap nélküli gazdagodás szabályainak esetleges alkalmazása esetére az alperes kifejtett álláspontja szerint - egyezően a Fővárosi Törvényszék indoklásában foglaltakkal - kiemelte, hogy a beruházás ellenértékének megfizetésével a vagyoni előnytől elesett. Az alperes hivatkozása szerint az általános üzleti gyakorlatnak megfelelően járt el mind a vállalkozási szerződés megkötése, mind pedig annak teljesítése során, következésképpen alaptalan a felperes alperes gondatlan eljárására vonatkozó előadása. Az alperes jogszerűen feltételezte azt, hogy a szerződésben megadott bankszámlaszám szerződő partnerének, a ... Kft-nek a bankszámlaszáma, azonban az alperes szerződésszerűen teljesített akkor is, ha a vállalkozási szerződésben megadott bankszámlaszám nem a ... Kft-hez, hanem egy harmadik személyhez tartozik, nincs ugyanis olyan kógens jogszabály, amely szerint a pénztartozás átutalás útján eszközölt teljesítése esetén kizárólag a jogosult bankszámlájára történő átutalás tekinthető jogszerűnek. Az alperesnek nincs olyan jogszabályi kötelezettsége (sem lehetősége), amelyre figyelemmel a megadott bankszámlaszám tulajdonosának személyéről a pénztartozás teljesítése előtt meg kellene, illetve meg tudna győződni. Hangsúlyozta, hogy a vállalkozási szerződésben megadott bankszámlaszámról a vállalkozói díj ténylegesen eljutott a ... Kft. ügyvezetőjéhez, és egyben kizárólagos tulajdonosához.

Az alperesnek csak akkor származott volna esetlegesen visszatérítendő vagyoni előnye, ha bármely okból nem fizette volna ki az elvégzett tetőszigetelési munka ellenértékét, azaz ingyen jutott volna a munka eredményéhez, azonban fizetési kötelezettségét bizonyítottan teljesítette, következésképpen az alperes oldalán vagyoni előny nem állapítható meg. Kiemelte, hogy a fellebbezés a felperes másodlagos kereseti kérelmét nem érinti, a felperes vállalkozói díj követelésével összefüggésben az elsőfokú eljárásban kifejtett álláspontjára visszautalt.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem korlátai között vizsgálta felül és a felperes fellebbezését megalapozatlannak találta az alábbiak szerint.

Tekintettel arra, hogy a felperes módosított keresetében elsődlegesen jogalap nélküli gazdagodás jogcímén érvényesített igényt az alperessel szemben, az elsőfokú bíróság helytállóan vizsgálta mindenekelőtt azt, hogy a ... Kft. és az alperes között létrejött-e érvényes vállalkozási szerződés vagy sem.

Nem tévedett az elsőfokú bíróság, amikor a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján azt állapította meg, hogy a ... Kft. és az alperes között írásbeli szerződés nem jött létre. A büntetőeljárás során beszerzett, a jelen per anyagává tett, egyebekben a

Pp. 183. § (2) bekezdésében írt hiányosságoktól mentes, aggálytalan szakértői vélemény alapján ugyanis bírói bizonyossággal megállapítható, hogy a 2010. április 26. napján kelt szerződést nem a ... Kft. képviselőjében, nem a törvényes képviselő ... névtulajdonos írta alá, következésképpen az írásbeli szerződés a Ptk. 205. § (1) bekezdésére figyelemmel nem jöhetett létre.

Tévesen következtetett ugyanakkor az elsőfokú bíróság arra, hogy írásbeli szerződés hiányában az alperes és a ... Kft. között nem jött létre vállalkozási szerződés.

A Ptk. 216. § (1) bekezdése szerint szerződést jogszabály ellenkező rendelkezése hiányában akár szóban, akár írásban lehet kötni. A szerződési akaratot ráutaló magatartással is kifejezésre lehet juttatni.

A rendelkezésre álló adatokból, bizonyítékokból megállapítható, hogy a ... Kft. megrendelőként azon munkák kivitelezésére kötött vállalkozási (alvállalkozási) szerződést a felperesi jogelőd ... Kft.-vel, amely munkák kivitelezése az alperes és a ... Kft. közötti, írásba foglalt, de írásban létre nem jött szerződés tárgyát képezték.

A Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint ebből az következik, hogy a ... Kft. az írásban rögzített tartalommal maga is létrejötnék tekintette az alperessel kötött vállalkozási (fővállalkozási) szerződést, függetlenül attól, hogy a szerződést tartalmazó okiratot a törvényes képviselője nem írta alá. Ellenkező esetben ugyanis a szerződés teljesítése érdekében a ... Kft. nyilvánvalóan nem létesített volna további szerződéses jogviszonyt a felperesi jogelőddel. Ezt támasztja alá a ... Kft. azon magatartása is, hogy a 2010 júliusában a felperesi jogelőddel kötött engedményezési szerződésben rendelkezett a vállalkozási (fővállalkozási) szerződés alapján az alperessel szemben fennálló vállalkozói díj követeléséről, azt a felperesi jogelődre engedményezte.

Mindezen körülmények a Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint azt bizonyítják, hogy a ... Kft. és az alperes között - ráutaló magatartással - vállalkozási szerződés jött létre, mégpedig a ... Kft. törvényes képviselője által alá nem írt szerződésben meghatározott tartalommal.

Tévedett az elsőfokú bíróság akkor is, amikor arra az álláspontra helyezkedett, hogy az alperes és a ... Kft. közötti szerződés létrejötte esetén a Ptk. 200. § (2) bekezdése folytán nem érvényes, mert nyilvánvalóan a jóerkölcsbe ütközik.

A Ptk. 200. § (2) bekezdésének utolsó mondata szerint semmis a szerződés akkor is, ha nyilvánvalóan a jóerkölcsbe ütközik. A jóerkölcs fogalmát, annak tartalmát a Ptk. nem határozza meg. A jóerkölcs a bírói gyakorlatban kialakult értelmezés szerint - polgári jogi értelemben - a társadalom általános értékítéletét, a magánautonómiának a társadalmi közmegegyezés által meghatározott korlátait, az általánosan elvárható magatartás zsinórmértékét fejezi ki. A szerződéses szabadság nem korlátlan, a törvény nem fogadja el érvényesnek azokat a szerződéseket, amelyek nyilvánvalóan sértik az általánosan kialakult erkölcsi normákat, amint arra egyebekben a Legfelsőbb Bíróság Pfv.X.30.191/2003/8. számú határozatában is rámutatott. A bírói gyakorlat az olyan szerződést tekinti nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütközőnek, amelyet jogszabály nem tilt, de céljánál,

tartalmánál, tárgyánál vagy az elérni kívánt joghatásnál fogva nyilvánvalóan ellentétes az általánosan elfogadott erkölcsi normákkal (BH2000.160.).

A Fővárosi Ítéltábla álláspontja szerint a perbeli esetben nem merült fel olyan adat vagy bizonyíték, amelynek alapján megállapítható lenne, hogy az alperes és a ... Kft. közötti vállalkozási (fővállalkozási) szerződés nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütköző célra irányult volna, illetve annak tartalma nyilvánvalóan a jóerkölcsbe ütközne.

A Fővárosi Ítéltábla nem osztja az elsőfokú bíróság álláspontját abban, hogy az alperes a ... Kft. közötti szerződés nyilvánvalóan a jóerkölcsbe ütközne azért, mert a vállalkozó úgy vállalta el a munka kivitelezését, hogy nem maga végezte el a munkákat, hanem alvállalkozót vett igénybe, különös tekintettel arra is, hogy az alperessel kötött vállalkozási szerződés szerinti vállalkozói díj és az alvállalkozói díj különbözete nem olyan mértékű, ami a szerződést tartalmánál fogva nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütközővé tenné.

A Ptk. 361. §-ának (1) bekezdése szerint, aki másnak a rovására jogalap nélkül jut vagyoni előnyhöz, köteles ezt az előnyt visszatéríteni.

A jogalap nélküli gazdagodás szabályai szubszidiárius jellegűek, alkalmazásukra - az egyéb feltételek fennállta esetén is - csakis akkor kerülhet sor, ha a gazdagodó és a sérelmet szenvedett fél között más jogviszony nem áll fenn, illetve akkor, ha a felek fennálló jogviszonyára irányadó speciális szabályok alapján a jogvita elbírálása nem lehetséges.

A perbeli esetben a már kifejtettek szerint a ... Kft. és az alperes között szerződéses jogviszony állt fenn, a ... Kft. és a felperesi jogelőd ... Kft. közötti vállalkozási szerződés megkötésére pedig ezen szerződéses jogviszonyra tekintettel került sor. Mindezekből következően a felperes, mint engedményes keresettel érvényesített vállalkozói díjkövetelésének elbírálására - az elsőfokú bíróság téves jogi álláspontjával szemben - a jogalap nélküli gazdagodás szabályai nem alkalmazhatók, a felperesi igényt a másodlagos kereseti kérelem szerint, mint a Ptk. 389. §-a szerinti vállalkozói díjkövetelést kell elbírálni.

A felperes engedményezési szerződésre alapított vállalkozói díjigényével összefüggésben az alperes vitatta a felperes perbeli legitimációját (kereshetőségi jogát).

Az engedményezésről a Ptk. 328. § (1) bekezdése akként rendelkezik, hogy a jogosult követelését szerződéssel másra átruházhatja (engedményezés). A (2) bekezdés szerint nem lehet engedményezni a jogosult személyéhez kötött, valamint azokat a követeléseket, amelyek engedményezését jogszabály kizárja. A (3) és (4) bekezdés értelmében a kötelezett az engedményezésre való értesítésig jogosult az engedményesnek teljesíteni, az engedményező által történt értesítés után azonban már csak az új jogosultnak (engedményes) teljesíthet. A Ptk. 329. § (1) bekezdés alapján az engedményezéssel az engedményes a régi jogosult helyébe lép, és átszállnak rá a követelést biztosító zálogjogból és kezességéből eredő jogok is. A (3) bekezdés szerint a kötelezett az engedménnyel szemben érvényesítheti

azokat a kifogásokat és beszámíthatja azokat az ellenköveteléseket is, amelyek az engedményezővel szemben az értesítéskor már fennállt jogalapon keletkeztek. Az engedményezés tehát alanyváltozást eredményez jogosulti oldalon, mégpedig akként, hogy ahhoz a kötelezett beleegyezése, hozzájárulása nem szükséges.

A perbeli engedményezési szerződések Ptk. 207. §-a szerinti értelmezésével a Fővárosi Ítélőtábla álláspontja szerint kétséget kizáróan megállapítható az engedményező és az engedményes, továbbá a kötelezett személye, valamint az is, hogy az engedményezés tárgyát az alperesnek a tetőszigetelési munkákkal összefüggésben a ... Kft-vel szemben fennálló fizetési kötelezettségéből eredő követelések képezték.

Kétségtelen, hogy az engedményezési szerződések megkötésére dátum nélkül került sor, ezért nem állapítható meg, hogy megkötésük időpontjában az alperes már eleget tett-e a ... Kft-vel kötött vállalkozási szerződésből eredő fizetési kötelezettségének.

A Fővárosi Ítélőtábla álláspontja szerint ugyanakkor önmagában az a körülmény, hogy az engedményezést megelőzően az alperes esetlegesen már teljesítette a fővállalkozási szerződés szerinti fizetési kötelezettségét, az engedményezési szerződéseket a Ptk. 329. § (3) bekezdésében foglaltakra figyelemmel nem teszi semmissé, a követelésnek az engedményezést megelőző esetleges teljesítése mindössze azzal a jogkövetkezménnyel jár, hogy a teljesítés tényére a kötelezett az engedményessel szemben kifogásként hivatkozhat, ily módon mentesülve az engedményes részére történő ismételt teljesítés kötelezettsége alól.

A kifejtettekből következően a Fővárosi Ítélőtábla álláspontja szerint az érvényesen létrejött engedményezési szerződések alapján a felperes engedményesként keresetösségi joggal rendelkezett az alperest a ... Kft-vel kötött vállalkozási (fővállalkozási) szerződés alapján terhelő vállalkozói díj követelés érvényesítésére nézve.

A rendelkezésre álló adatokból megállapíthatóan azonban az alperes vállalkozói díj fizetési kötelezettségének a vállalkozási szerződésben foglaltaknak megfelelően, a szerződésben megjelölt bankszámlára átutalással még azt megelőzően eleget tett, hogy az engedményezés tényéről a Ptk. 328. § (3), illetve (4) bekezdése szerinti értesítést kézhez vette volna. A felperes, mint engedményes ezért megalapozottan már nem tarthat igényt alperessel szemben a vállalkozói díj megfizetésére.

Egyebekben a Fővárosi Ítélőtábla álláspontja szerint a felperes keresete a jogalap nélküli gazdagodás szabályai alapján történő elbírálása esetén sem vezethetett eredményre. E körben a Fővárosi Ítélőtábla maradéktalanul osztja az elsőfokú bíróság álláspontját.

A kifejtettekre figyelemmel a Fővárosi Ítélőtábla az elsőfokú bíróság ítéletét - a fenti indokolásbeli változtatással - a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A felperes fellebbezés nem vezetett eredményre, ezért a Fővárosi Ítéltábla a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján a felperest kötelezte az alperes 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (5) és (6) bekezdése alkalmazásával, mérlegeléssel, a kifejtett ügyvédi tevékenységre figyelemmel mérsékelt, 400.000 forint + Áfa összegben megállapított ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltsége megfizetésére, míg a felperes illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt, az 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 46. § (1) bekezdése alapján megállapított 2.500.000 forint jogorvoslati illeték megfizetéséről a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján rendelkezett.

Budapest, 2012. december 4.

. Felker László s.k.,

a tanács elnöke

dr. Senyei György s.k.,
előadó bíró

Levek Istvánné dr. s.k.,
bíró